

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT-LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ.

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	Negyedévre . 2 frt — kr.
Egész évre . 6 frt — kr.	Egy hónapra — > 80 >
Félévre . 3 > — >	Vidékre postán szállítva:
Negyedévre . 1 > 50 >	Egész évre 10 frt — kr.
Egy hónapra — > 60 >	Félévre . 5 > — >
Helyben házhoz hordva:	Negyedévre . 2 > 50 >
Egész évre . 8 frt — kr.	Egy hónapra 1 > — >
Félévre . 4 > — >	Egyes szám ára 4 kr

Indemnity.

(—a.) Ez a furcsa kinézésű angol, vagy helyesebben latin származású szó, amely most az országgyűlési tanácskozások tárgyát képezi, azt jelenti, hogy nincs rendben az ország szénája, azt jelenti, hogy új év előtt nem lesz költségvetésünk.

Nem egyéb u. i. az indemnity, mint felhatalmazás, melynél fogva a kormány az előző évi költségvetés keretében fedezheti a legszükségesebb kiadásokat.

Ez a felhatalmazás tehát kivételes helyzetet, rendetlenséget jelent.

Erre a rendetlenségre pedig azért szorult a kormány, mert nem tudta idejében letárgyalatni a költségvetést.

Mióta a kormány beterjesztette az indemnityre vonatkozó javaslatot (körülbelül három hete) kórusban zúgják a kormánylapok, hogy az ellenzék oka a bajnak, mert az húzza-halasztja a költségvetési vitát. Nézzünk egy kissé szemébe a vádnak.

Május végén haza küldte a kormány a képviselőket és összehívta őket szept. 25-re. A hosszú vakációzás után folytatták a pihenést nov. 5-ig. E másfél hónap alatt nem csináltak egyebet, mint napi-rendet. Ki volt mindennek az oka? Az ellenzék szokta megszabni a ház vakációját? Az ellenzék feladata-e munkaprogramot készíteni?

Nem nehéz kitalálni, miért szereti a kormány annyira ha a ház vakációzik. A Bánffy-kormánynak fenntartó eleme az erőszakoskodás és az absolutizmus. A nyáron, mikor a juliusi pátenseket kiadták, mikor a hirhedt választási lajstromokat készítették, nagyon jól érezte magát, mert nem lévén országgyűlés, nem lehetett őt kérdőre vonni. Mióta azonban együtt van a ház alig múlik nap, hogy ezért vagy azért meg ne interpellálnák.

Az is köztudomású dolog, hogy a kormányelnök ismeretei szörnyen fogyatékosak, szónoki tehetsége pedig éppen a legszármasabb. Minden felszólalása szomorú bizonyossága tudatlanságának és a nemzeti

érdekek iránt tanusított meglepő cinizmusának. Nem csuda, hogy saját pártjában is napról-napra fogy iránta a bizalom. Nem csuda, hogy örül a kormány, különösen annak feje, ha nem látja együtt a törvényhozókat s azért minduntalan hazaküldi őket. Ha így haladunk, nemsokára a bécsi községtanács sorsára jut a magyar országgyűlés is.

Mikor elkezdték az általános budgetvitát mindenki tisztában volt vele, hogy új évre nem lesz költségvetése az országnak. Az ellenzéknek minden árnyalata (a Kossuth-félét kivéve) jó előre kijelentette, hogy nagy vitát akar. De ettől eltekintve valóságos lelkiismeretlenség lett volna, ha a kormány azt kívánta vagy várta volna, hogy öt hét alatt végezzék el az egész költségvetést.

A nemzetnek legvitálisabb érdeke, az ország vagyona, a népnek keservesen adóba fizetett fillére forog itt kockán. Nem szabad avval könnyelműen bánni. Azon kívül az általános költségvetési vita az egyetlen alkalom, ahol kifejezést lehet adni az ország különféle bajainak. Máskor minduntalan figyelmezteti az elnök a szónokot, hogy maradjon a tárgynál; — itt nincs joga hozzá. Ezt az egy alkalmat nem szabad elvenni a képviselőktől.

Az indemnity-vitát, mely tegnap kezdődött a képviselőházban, az jellemzi, hogy a leghevesebb küzdelem szokott lenni a kormány ellen. Az indemnity éppen azért, mert rendkívüli felhatalmazást nyújt a kormánynak, teljesen bizalmi kérdés. A költségvetést (legalább egyes tételeit) megszavazhatja ellenzéki ember is. Hivatalnokokat fizetni, katonaságra költeni, adósságot törleszteni, bíróságokat, kultur-intézeteket fenntartani stb. stb. oly elkerülhetetlenül szükséges, hogy még Csanády bácsi is kénytelen lett volna megtenni, ha sikerül neki bejutni a bársonyszékbe.

Az indemnity-t azonban csak kormánypárti szavazhatja meg, mert ez azt fejezi ki, hogy annyira bízik a kormányban, hogy kész neki még rendkívüli felhatal-

mazást is adni. Azért az indemnity-t megszavazni még a titkos kormánypártiak (Eötvösök) sem merik. Legfeljebb azt a szívességet teszik meg ilyenkor a kormánynak, hogy távollétükkel tündökölnék. Most talán még ezt sem merik megtenni, tekintettel az Ugron-pártnak azon ismeretes »egyesülési«-indítványára, hogy a függetlenségi pártnak tagja nem lehet aki a kormányt támogatja, vagy annak bizalmat szavaz.

Ha hosszú nem is lesz az indemnity-vita (szeretnék mielőbb megkezdeni a megígért egy hónapos karácsonyi vakációt), de annál tüzesebb, ha híven akarja képviselni az ország hangulatát. Habozás nélkül ki merjük mondani, hogy az alkotmányos világ óta nem volt még a (Tiszakormányt is beleértve) kormánya ez országnak, mely kevesebb bizalmat élvezett volna s arra a kevésre is oly méltatlan lett volna, mint a mai.

A stomfai választás.

Ugy látszik a kormány nem okult a két nyitrai választásból, — vagy talán nagyon is sokat. Nem használt a képviselőházban kapott lecke semmit: rettenthetetlenül halad tovább azon az uton, mely — mint Horánszky mondá — *szolgaságra vagy forradalomra* vezet. Meddig türik Magyarország népei ezt a rettenetes jogfosztást ezt a szolgálai megaláztatást? — nem mondhatja meg senki; de sokáig nem, az bizonyos. Csak rajta, folytassátok tovább, annál hamarabb ébred öntudatra ez a szegény, elnyomott nép. Ez alkalommal — minden jel arra mutat — ismét sikerül megfosztani a néppártot egy mandatumtól, de ez a veszteség annál bővebben fog kamatozni a néppártnak a jövőben. Vajjon ez az egy mandatum nyújt-e kárpótlást azért a sok törvénysértésért, jogfosztásért, melyet ma Stomfán elkövettek, nyújt-e kárpótlást a békéért, melyet oly lelketlenül feldúltak?

Beszéljenek a tettek. Itt adjuk tudósítónk jelentését a választás kezdetéről.

*

Stomfa, decz. 5. (Saját tudósítónk távirata.) A választási művelet külső elrendezése egészen a nyitrai iskolára vall. A legapróbb részletekig minden úgy van elrendezve, hogy a néppárt nyilvánvaló többsége *Latkóczy* kisebbsége ellenében érvényre ne juthasson. A kik a

pártok arányait alaposan ismerik, biztosnak tartják, hogy *Otocska* néppárti jelöltnek legalább 300 főnyi többsége van, de az erőszak, a választók visszatartása, azoknak a szavazásnál való visszavetése: hacsak esuda nem történik ezt a többséget bizonyosan kisebbséggé változtatja.

A választók a távolabbi községekből még az éjjel megindultak. De az országutra már ekkor fel volt állítva a katonaság és a csendőrség olyan óriási számmal, hogy az egész vidék ostromállapotban látszott lenni.

A pozsonyi hadtestparancsnokságnak a legmesszebb menő intézkedéseket kellett tenni, hogy a választási elnök megkeresésének eleget tehesse. De a katonaságot kiállították.

Stomfán a szabadelvű párt lefoglalt minden képzelhető helyiséget, koresmát, kávéházat, középületeket, úgy hogy a néppártnak fedett helyiség nem maradt.

De nem is eresztették be a néppártot, mert annak a csikorgó hidegben a választói helyiségtől messze távolban kellett táborot állni.

A választási aktus tisztán a szabadelvű párt jelenlétében nyílt meg. Bartel Aurél elnöklete alatt.

Elsőnek hangulat csinálás végett Stomfa szavaz. Itt ugymondják van néhány liberális.

(A választás folytatását lásd távirati rovataunkban.)

Hazafiság a zsidóságnál.

Midőn az egyházközpontok küzdelem folyt, a legradikálisabb liberális zsidók folyton azt hangoztatták, hogy magatartásukat legfőképpen a *hazafiság* sugallja. S legújabbán dr. *Rozenberg*, ki a rabbigyűlésen a maga ismeretes véleményével egyedül maradt, s még röpiratban is iparkodott ennek utólag propagandát csinálni, szintén azzal védekezett, hogy felfogását a hazafiság diktálja.

De hát a hazafiság, úgy hiszszük nemcsak a szerencsétlen egyházközpontokra lehetne képes, hanem sok egyébire is.

S mit szóljunk azon adatokról melyek a kultusz-miniszternek multkor, az egyházak nyelvére vonatkozó, válaszában foglaltatnak?

Ezen adatok szerint a 481 zsidó anyakönyvi kerületben 90 rabbi van, kik jól magyarul nem tudnak.

Persze az a kifejezés »jól magyarul« nagyon elasztikus, s a mi ezt jobban megvilágítja,

a további azon tény, hogy a zsidóimházakban *kizárólag magyar* beszédeket mondanak *csak* Csongrád és Udvarhely megyékben, valamint *csak* Székesfehérvár, Hódmező-Vásárhely, Kecskemét, Pécs, Selmeczbánya, Szeged, Temesvár és Zombor városokban, míg a többi helyen *legkedvezőbb esetben* fölváltva a német és magyar, vagy a német és héber-német zsargon nyelvet használják.

Nos mit szóljunk a *hazafiságnak ezen kiálló tanujeleihez?*

Tessék: *hic Rhodus! hic salta!*

Mennyit hozhat a börzeadó?

Miként egy börzeujság kimutatja, Bécsben a legutóbbi börzei ultimo-leszámoláskor 15 millió forintnyi differenciákat kellett kiegyenlíteni. Ez az óriási összeg, futólagos számítás szerint, börzei értékekben, legalább 200 millió forintnyi minimális forgalmat föltételez.

Ugyanilyen értékű ingatlanok forgalmánál körülbelül 2 1/2 millió átíratási illetéket kellene fizetni. S a börzei értékek a fennebbi összeg után az államnak csak 3940 forintot fizetnek.

De azt is tekintetbe kell venni, hogy a 15 milliónyi differenciák a börzei értékforgalomnak csak azon részére vonatkoznak, mely épen az ultimo alkalmával bonyolítottak le. Egy aránytalanul nagyobb részét rövidebb határidőkben rendezik és számolják le.

Továbbá arra is kell gondolni, hogy dacára annak, hogy a börzeadó nevetségesen csekély, minden 5000 frt után csak 10 kr. mégis az egész forgalomnak legkevesebb egy harmada, be sem lesz jelentve.

Mindezek után teljesen fölöslegessé válik, behatóbban indokolni: mennyire szükséges és jogos is volna, hogy jelentékenyebb börzeadó hozassék be.

A keleti veszedelem mulófélben.

Az utóbbi napokban, mint háboru előtt rendesea, most is annyi tendenciózus hir lett az érdekelt államok részéről világgá bocsájtvá, hogy szinte már a háboru küszöbe előtt láttuk magunkat, peddig ettől még jó távol állunk.

Ezen föltevésünket erősíti meg az alábbi bécsi távirat is, mely azt mondja: »itteni jól értesült körökben semmit sem tudnak arról, hogy az angol kormány Törökországnak három napi határidőt szabott. A hatalmak egységes eljárása, mely arra is vonatkozik, hogy szilár-

dan ragaszkodik a második állomáshajók bebo-csátásához, föltétlenül lehetetlenné teszi azt, hogy akármelyik hatalom önállóan járjon el.«

Szinte a veszedelem apadása mellett szól Crispi által tartott beszéd is, mely a békét oly szilárdnak jelké, mint milyen már rég nem volt.

Lapszemle.

Budapest, 1895. decz. 5.

A »Magyar Állam« »A parlament reformja« alatt igen találóan azt mondja: nincs Magyarország egyetlenegy institúciója, melyre jobban ráférne a reformálás, mint az egyházközpontok reformok kohója maga a tisztelt parlament. A közigazgatás csak ázsiai, de a parlament grönlandi. A házasságjog zavaros volt, elismerjük, de a parlament valósággal iszapos.

A »Hazánk« »A tisztújítások és a kormány« cím alatt ezikkezve azt mondja: a tisztújításnak az előkészületei az egyes törvényhatóságokban valóságos mozgósítási próbák az általános választásokra s miért esodálkoznánk, mikor azt látjuk, hogy a jogfosztás, alkotmánytörés jelzik az utat, a melyen a rendszer magának kiesikarja a győzelmet a törvényhatóságokban.

A »Pesti Napló« »Ugron szerelmei« cím alatt Ugronról emlékezik meg és azt írja róla: hogy Ugron ur hü szerelmes; ha nem danolhat már az elköltözöttnek, szidja legalább az új jövevényt, aki hiján van a régi ideál erényeinek és nem bolondul a sötétség fiaért.

A »Magyar Hírlap« »Öngyilkos alkotmányosság« című cikkét így zárja be: ha a kormány úgy érzi, hogy az alkotmány adta ereje nem elegendő a föladatai véghezvitelére, legyen bátorsága az uralkodó elé lépve, nyíltan kérni a fölhatalmazást az alkotmány fölfüggesztésére, a becsületes, nyílt abszolutizmus proklamálására. Nem mondjuk, hogy erre igazán szükség van, s nem, hogy ez a lépés üdvös volna. De végső esetben is az alkotmányosságot csak fölfüggesztendő, de nem kompromittálná, félretenné, de ki nem végezné. A mai rendszer az alkotmányosság öngyilkossága.

A »Magyarország« »Magyar kérdés Horvátországban« cím alatt így ír: mióta a függetlenségi pártnak nagynevű vezére, néhai Simonyi Ernő oly élesen bírálta az akkori horvát bán, báró Rauch Levin viselt dolgait, azóta a magyar törvényhozásban még oly behatóan

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Retek Rózsai.

— A »Tiszántul« eredeti tárczája. —

Írta: S. Gyula.

Oszre jár az idő. Sárguló faleveleket kerget a szél. . . Itt-ott még zöld levelesek a fák, de az akáczfásor lombkoronája már nagyon meggyérült a D. . . be vezető uton. . . A nap, mintha csalogatni akarná a még zöld füvet, és a mezei virágokat, majd erős melegben tűz a földre, majd pedig elbukik egy felhő mögé. . . Feltámad a szél és az ember borzongva gondol a hideg, barátságatlan télre. . .

Sétálgatok a falu végén s elhallgatom a juhnyáj bégetését, a vezető juh csengetyűjének csilingelését s beszédbe ereszkedem a juhász-szal. Mindketten örültünk egymásnak a teljes magányban. Elkérdeztem tőle sok mindent mint e vidéken idegen s ő rövid idő alatt megismertetett a falu nevezetességeivel. . . De egy idő múlva szórakozott kezdett lenni s feltűnt nekem, hogy folyton egy irányban néz, mintha valakit várna, vagy keresne. . . Kérdeztem okát s akkor két embert mutatott, kik az országuton közeledtek felénk. Egyik férfi volt: öreg; alig tudott már a kortól s a fáradtságtól lépni, különösen, mivel társa-e az jóval fiatalabb nő sebesléptekkel szaladt mellette. . . Az öreg, szótlan szomorúsággal igyekezett vele lépést tartani; a nő pedig folyton beszélve s bizonyos önkívületi állapotba mutató tekintettel

előre nézve, rá sem hederített az őt követő öreg emberre. . . A juhász tisztelettel emelt kalapot az elhaladóknak s hozzám fordult. . .

— Bizony uram, — szólott — ezek szerencsétlen emberek! — De ha nem siet, üljön le, elmondom a históriájukat! —

Leültem a leterített subájára s ő belekezdettszomorú történetébe, melyet én most kedves olvasóimmal kissé átalakítva bár de elbeszéléseéhez hűen fogok közölni. . .

Tíz év előttré kell visszamennünk. . . . A d. . . i bíró udvarán nagy a sürgés-forgás, a készülődés, holnapután lesz a szüret. . . Retek András uram, a bíró ragyhangon rendelkezik a fuvarosokkal, kik óriási hordókat gurítanak le erre az alkalomra gerendákkal meghosszabított kocsijokról. . . Hej! mert büszke is bíró uram a szőlőjére. . . a borára. Még azt nem ette el a filoxera és peranospora a jó homokföldben. De örömmel teljes büszkeséggel még nőveli az, hogy holnapután lesz a kézfogója egyetlen leányának, Rózsikának, a falu laggazdagabb legényével, Dombos Marczival! . . .

Boldog az öreg Retek, mert minden lányos apa irigylő a Rózsika szerencséjét, derék, gazdag vőlegényét. — Igaz, hogy a leány akaratokodik — de hisz, majd megszokik a gyerek a jó módban — ez bíró uram okoskodása, ha leányát lassan sirni látja az öreg diófa alatt.

Vig zene szól a Retek uram szőlőjében; ott az egész falu intelligentiája. Kántor uram, Torkos, éppen harmadszor üdvözli már a jegyeseiket. Hja! így legalább jogosabban ihatik. A plébános ur a ház gazdájával beszélget, az

idei jó termésről, a város bajairól. — Szóval teljes volna a mulatság, ha nem hiányoznék közülök éppen az ünnepekt Dombos Marczai, ki kint járt a szedőknél; hogy velők is ürítsen egy-egy poharat, hogy azok is részesedjenek az ő örömeiben, boldogságában.

Többször félbeszakadt a beszélgetés és mulatozás és a vendégek előbb csak kíváncsian, később azonban már fejcsóválva, aggodalmasan kérdezték a gazdát Marczai hosszú kimaradásának oka felől.

— De már csakugyan soká maradt el a fiu — találta végre Retek uram is türelmetlenül és engedelmet kérve a plébánostól Marczai felkeresésére indult. A vendégek nagyobb része is követte, bizonyos balsejtelemmel; mely csakugyan teljesedett is.

Nem kellett messze menniök Marczai keresésére, szembejött az már velők; de csak úgy, hogy támogatták két oldalról. . . Lépése ingadozota, feje lehanyatolva és átkötve volt vértől ázott kendőjével. Két szedő karjára támaszkodva, lassan az öreg Retek mellé vánszorgott és úgy sutított:

— Dalos Bandi ütött le orozva, mikor a domb mögé kerültem. . . de többet nem mondhatott, vér ömlött szájából — Meghalt. . .

Leirhatlan az az óriási zürzavar, ami most következett. Retek uram kétségbeesve tördelte kezeit, az asszonyok fejvesztetten, sirva szaladgáltak ide-oda; a fiatalok pedig a gyilkos üldözésére siettek. A menyasszony egy hangot sem adott, látva vőlegényét holtan, mereven. Csak mikor hallotta, hogy Dalos Bandi a gyil-

nem foglalkoztak a horvát kérdéssel, mint most. Kimutatják az uzurpált horvát szuverenitás neveltséges voltát, a horvát államjogról, honpolgárságról, az egyetemi katedréről hirdetett tértanok abszurditását, s kitűnik, hogy Horvátország önállósága, még a szerencsétlen 1868-iki kiegyezési törvény daczára is, egy autonómiában zsugorodik össze.

De kitűnik más is; az, hogy ugy a kiegyezési törvény, mint az azóta a horvát tartománygyűlésen alkotott horvát autonóm törvények elég furfangosan úgy vannak alkotva, hogy a magyar kormánynak a horvát ügyekre vonatkozó ingerenciáját a legkisebb arányokra szállítsák le.

S ebből folyólag Horvátországban az oda kivándorolt magyarokat erővel elhorvátosítják s ennek elejét kell venni, mert itt már egy valószínű magyar-kérdést látunk mindinkább előtérbe lépni.

A »Nemzet.« »Cui prodest?« cikkében az ellenzék magatartását bírálva, cikkét így vezeti be: az ellenzék az idejében benyújtott és a pénzügyi bizottság által korán előkészített állami költségvetés létrejöttét megakadályozta. Sőt, ha hőbeszédűsége a jövőben is megmarad; még sokáig nem lesz abból törvény. Kérdés kinek használ és kinek árt ez az eljárás és ez az eredmény?«

A »Nemzeti Ujság« »Párturalmi ülés« cím alatt azt mondja: nemcsak a nógrádmegyei állapotokat mutatta be a képviselőház mai ülésén a belügyminiszternek gr. Apponyi Albert interpellációjára adott válasza. Ebben a válaszban kézzel foghatólag és egész leplezetlenségében megtestesül az a párturalmi erkölcs is, melyet a kormány a saját hatalmának biztosítása céljából követ, vagy ha szükségét látja, alantás közegekben elszántan fedez.

A »Budapesti Hírlap« »Erdély és Tiszá«-ról ezeket írja: a Bánffy-kabinet igazságügyi miniszterének a hitbizományok ellen történt legutóbbi állásfoglalását jelentékenyebb eseménynek tartjuk, semhogy rajta szólnékül térhetnénk napirendre.

Erdély a képviselőházban szombaton jelenté ki azt, hogy szerinte a hitbizományok nem illeszthetők be a modern jogi rendbe, bár vannak nemzeti és gazdasági szempontok, a melyek mellettük szólnak. Az újonnan szervezett kodifikáló bizottság foglalkozik majd ez-

zel a kérdéssel és természetesen állást is foglal mellette, vagy ellene. Így tehát Erdély most szakítani akar Tisza politikájával, elítéli azt, a mit pártja a maga számára egykor annyira kiaknázott és Tisza Kálmánnak nincs egyetlen szava saját eljárásának védelmére. Ez a kicsi részlet eléggé jellemzi az uralkodó párt meggyőződésének komolyságát.

Az »Egyetértés.« »A horvát Kérdést« tárgyalva oda konkludál: a hazafiság kötelesség és jog náluk, mint nálunk.

De ha lehet ma Horvátországban horvát hazafi, és lehet ma Horvátországban a horvát nagyzásnak hive, ez csak azt bizonyítja, hogy az elnyomóként gyűlölt magyar nagyon is engedékeny és elnéző volt mindig.

Páratlan a nemzetek történelmében az, hogy egy oly ország, mint Horvátország, melyet 1088-ban fegyverrel foglalt el László magyar király, nyolczszáz évig megtarthatta önállóságát a hódító ország kebelében, olyannyira, hogy nyolczszáz év után, mint be nem olvasztott autonóm-egység létezhessek.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

December 5.

Fenyegetés az obstrukcióval.

Egymással homlokegyenest ellenkező hírek keringtek a folyosókon. Némelyek azt állították, hogy az ellenzék zajos, hosszas vitát provokál az indemnity tárgyalásánál s az a célja, hogy a kormány felhatalmazás nélkül lépjen az új évbe, amint ez már egyszer kis híjja, hogy meg nem történt Szapáry Gyula gróffal, — míg kormánypárti képviselők oda nyilatkoztak, hogy az ellenzéki vezérférfiak nem fognak hosszabb vitát kezdeni, csupán álláspontjuk rövid kifejtésére fognak szorítkozni.

A Ház képe ez utóbbi felfogás mellett szólt. Az erősen ritka padsorok azt árulták el, hogy megcsappant az ellenzék harci kedve s maga is vágyik a karácsonyi vakáczió után, mely a napirenden levő pár törvényjavaslat letárgyalása után vár a t. Háza.

Ilyen hangulatban vette kezdetét az indemnity-vita. Előzőleg azonban Fenyvessy Ferenc benyújtotta a pénzügyi bizottság két jelentését s elnök jelentette, hogy Hock János sürgős interpellációt jelentett be a *girálly képviselő választás előkészítésénél előforduló visszaélések, törvénytelenések és hivatalos erőszakoskodások tárgyában.*

A választási visszaélések láncolata.

A napirend tehát ma sem esonka. A mai napra is kijut a háznak egy esomó választási visszaélés felsorolása, melynek pertraktálása nélkül az utóbbi időkben ülést már elképzelni sem lehet a liberális kormányzat nagyobb dícsőségére. De hát ha a hirhedt nyitrai nógrádi dolgokra megtudott felelni a belügyminiszter, majd megfelel a girálly üzemekre is...

A könnyelmű politika eredménye.

Az indemnityről szóló törvényjavaslat-hoz, miután Hegedüs Sándor a pénzügyi bizottság előadója röviden elfogadásra ajánlotta, elsőnek Bujanovich Sándor szólott a nemzeti párt sorából. Mindenekelőtt pártjának zajos helyeslése mellett kijelentette, hogy a törvényjavaslatot nem fogadja el. Indoklásában a pénzügyi politikára nem terjeszkedett ki, mert ezt a költségvetés általános tárgyalásánál kellőleg megvitatták; hanem a küszöbön levő kiegyezési tárgyalásokra való tekintettel a közgazdasági helyzettel foglalkozott, hű képét tárva föl a rohamos sülyedésnek, melyet a kormány helytelen, könnyelmű politikájával idézett elő.

A közös vámterületnek, ugymond, az az alapelve, hogy egyrészt a magyar nyers terményeknek, másrészt Ausztria iparának kölcsönös piac biztosításának.

De ezt a főelvet a kormányok mindig figyelmen kívül hagyták, mert egyfelől rossz kereskedelmi szerződésekkel lehetővé tették az idegen államok konkurrencziáját; másfelől a mi árainkat nyomja még a Lajthán-tuli vasuti tarifa is s ezekhez járul, hogy Ausztria iparcikkeit busásan megfizetteti velünk.

Részletesen foglalkozik a nemzetközi szerződésekkel, melyek oly nagy kárt hoztak reánk, majd a közös vámterület hiányait tárja fel s követeli, hogy az új kiegyezés megkötésénél e hiányokat pótolják s új vámtarifát állapítsanak meg.

Sürgeti a fogyasztási adók kérdésének helyes megoldását, de már eleve is tiltakozik a fogyasztási adók egységes alapon való kezelése ellen.

A kormány agrár-politikája.

Nem elégszik meg azon miniszteri nyilatkozattal, hogy az őrlési engedély revízióra szorul, de követeli a baj gyökeres orvoslását. Nem ellenzi a vámmentes behozatalt, de a feldolgozás után rövid záros határidőn az idegen termék vitessék is ki. Végül az agrárbankról emlékezett meg beszédében.

A nemzeti párt élénk tetszéssel fogadta Bujanovich okos, szakszerű fejtegetéseit.

kossa, akkor hallatott egy halk sikolyt és dől eszméletlenül, síró atyja karjaiba.

Mikorra a gyászos csoport beért D... be, már óriási tömeg vette körül a holt ifjút és siránkozó kíséretét. Mindenki sajnálta a derék és gazdag legényt és még azok is, kik irigykedtek Retek uramra és leányára, — most őszinte részvétellel tudakozódtak a szerencsétlen eseményről, megsiratták a szerencsétlen ifjút s átkozták a gaz orgyilkost.

Csak talán Rózsika volt az egyedüli, ki nem szórt átkokat arra, kit mindnyájan szidalmaztak s ki nem dobott követ arra, kit mindenki halálra keresett...

Sőt szívének minden szó, mit Dalos Bandiról mondtak, fájdalmas kínzás volt... Szerette Bandit régen, de atyja rábeszélésének engedve, Dombos Marczinak nyújtotta a kezét... Azt gondolta, majd elfeledi szerelmét, ha gazdag lesz... Most azonban tisztán látta, hogy Bandit még mint gyilkost is jobban szereti életénél... És ha arra gondolt, amit hallott a körülötte levőktől, — hogy halállal fog lakolni e gáztettéért, azt hitte, az örület fogja el kinos, szívszagotó fájdalomában!...

...Dalos Bandi rövidesen hurokra került és mivel a gyilkosság ténye teljesen bizonyított volt, halálra is ítélték...

A felsőbb bíróságok pedig mind helyben hagyták a halálos ítéletet.

A kegyelem sem érkezett meg. Eközben azonban két év telt el. Hogy megváltozott az alatt minden...

Retek uram házában örökös esend, mint-ha mindig halottjuk volna. Bizony a boldogságuk, a jókedvük el van temetve!... Nincs házuknál vendégség; nincs többé szőlőjükben vig szüret!... Házuk disze; a falu szépsége, Rózsika pedig örökké sir, busong. Szemei, melyek ezelőtt csak mosolyogni tudtak, most beestek, veresek a sirástól; arcza, mely az élettől majd kicsattant, most halvány, sárgás fehér... Az egész leány szemlátomást fogy, öregszik...

Egész nap ott ül az udvarukon levő nagy diófa alatt, elmerengve a semmiségbe, érzés, gondolat nélkül...

Az »öreg« Retek, kire eddig csak tiszteltből mondták, hogy »öreg« — most már csakugyan megöregedett. Roskadozik a fájdalom sulya alatt, látva, hogyan vesz el szemeláttára egyetlen, szép leánya s nem tud rajta segíteni. Elhanyagol mindent az eddig oly szorgalmas gazda s egész napját leánya körében tölti, lesve annak minden szavát, minden mozdulatát...

... Elérkezett Dalos Bandi utolsó napja is. Másnap hajnalban tartják meg a kivégeztést. Az egész város érdeklődéssel várta az igazság érvényesülését, mert senki sem sajnálta a különben is kötekedő és rossz multu Dalost...

... Másnap azután ember ember hátán szorongva, türelmetlenül, lármázva várta az ítéletet és a hóhért... Senki sem vette észre Rózsikát, ki mintegy holdkóros, kimeredt, meg-

üvegesedett szemekkel állott, az udvar egyik sarkában, folyton a bitófa felé nézve...

... Az ítélet végrehajtatott; az igazságnak elég volt téve... Lassankint eltávozott az utolsó ember is...

... Midőn a pribékek a holttestet eltávolítani akarták, egy nőt találtak a bitófa alatt ülve, ki sirás és nevetés között kiáltozta Dalos Bandi nevét... majd szerelmes szavakat sutogott... majd pedig hitta őt magával... Alig tudták onnan erőszakkal és esellel eltávolítani...

Rózsika volt... Megőrült a nagy fájdalom alatt...

... Még ma is keresi Bandiját. Gyakrabban lehet látni a már egészen megroskadt Retek uramat, amint elmebeteg leányával kifelé halad a városból Dalos Bandit keresve. Az emberek tiszteletteljesen emelnek kalapot az öregnek és szánakozva tekintenek a szerencsétlen pár után...

Azóta már évek multak el... Az öreg Retek meghalt és az egykor szép Rózsika a tébolydába került...

De midőn most újra D...-ben vagyok sétálgatva künn a mezőn, kolomphangok, nyájbégetés és a legelő eszembe hozzák öreg juhászomat, szomorú elbeszélésével... És szinte várva, keresve nézek az uton fölfelé, hogy nem látom-e szembe jönni a megroskadt, szomorú öregemet szerencsétlen beteg gyermekével?...

Péchy Tamás volt a második szónok. Azzal vezeti be beszédét, hogy mint a fecske és a gólya minden évben visszatérnek, azonképen jelenik meg itt a Házban minden évben az indemnitás. Foglalkozik röviden Bujanovich beszédével s azt mondja, hogy kereskedelmi szerződéseinket mindig a bürokrácia tette tönkre, mert sohasem kérdezték meg sem a kereskedelmi kamarákat, sem a gazdákat. Legesekélyebb bizalommal sem viseltetvén a kormány iránt, nem szavazza meg az indemnitást.

Komjáthy Béla, majd Sima Ferenc szintén a törvényjavaslat ellen foglaltak állást.

Kossuth Ferencz.

Kossuth Ferencz szintén a kiegyezéssel foglalkozott. *Elismerte, hogy a kabinetben sok tehetséges ember van*, de a kiegyezés kérdését mégis oly ténnyel terelték, hogy az osztrákoknak »muszaj» bennünket kinevetni. Reá mutat arra, hogy Ausztria igazi érdekeit lehetetlen összehangzásba hozni Magyarország termelőinek érdekében s eddig is mindig mi huzzuk a rövidebbet s a közös vámterület fenntartása esetén a rövidebbet fogjuk huzni ezután is. Ez állítását számadatokkal igazolja. Éppen ez okból követeli az önálló magyar vámterületet.

Kéri a kormányt, hogy valósítsa meg legalább azt, amit a 67-es alapon megvalósítani lehet. Ő azonban ebben nem bizik s nem is szavazza meg az indemnitást.

Kossuth Ferencz beszédét a Justh-frakció gyakori tüntető helyeslésekkel kísérte, de annál közömbösebben, hidegebben fogadta az anyapárt, ami élénk világot vet arra a hangulatra, melyet Justhék tegnapi rezolúciója keltett.

Kossuth Ferencz elfogvott az ellenzéki szónokok sora s *elnök az általános vitát berekesztette.*

Lukács miniszter válasza.

Az ellenzékkel Lukács László pénzügyminiszter vette fel a harcot.

A kormány nem tartja czélszerűnek a vámszövetség kérdéséről részletesen nyilatkozni, mert ezzel egyfelől csak aspirációkat keltene, másfelől pedig a kereskedelmi szerződések felbontásától még nagy idő választ el bennünket. Nekünk most főleg arra kell törekedni, hogy szabadon tartsuk kezünket arra az időre, amikor cselekvésre kerül a dolog. A fogyasztási adók kezelésére nézve már elmondta véleményét s azt Bujanovits mai felszólalásával sem döntötte meg. Az önálló fogyasztási területre az a megjegyzése, hogy az talán megóvná nyers terményeink érdekeit, de semmi esetre sem iparunkét. A mi az örlési engedélyeket illeti, kész a fenálló szabályokat Bujanovichnak megmutatni s abból meggyőződhetik az ő adatainak helyességéről. Kéri a házat, fogadja el a törvényjavaslatot.

A ház többsége az *indemnityről szóló törvényjavaslatot úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadta.*

Ujczok megajánlása.

Ezután a napirend szerint az 1896. évben kiállítandó *ujczok megajánlásáról* szóló törvényjavaslat tárgyalásába kezdett a ház.

Münnich Aurél előadó rövid ajánlása után Thaly Kálmán, majd Ugron Gábor foglalkoztak a törvényjavaslattal, felsorolva egy csomó katonai mizeriát s anomaliát. Különösen Ugron Gábor kelt ki élesen azon barbár bánásmód ellen, mely katonáéknál divik, s melynek talán lehetett létjogosultsága a zsoldos hadseregknél, de nem lehet létjogosultsága ma, midőn általános a védkötelezettség. A nemzet gyalázatának mondja, hogy eltűri, hogy a mai civilizált korban is egy multszázadbeli katonai büntető törvénykönyv szerint ítélkezzenek, barbároknak, félvadaknak tüntetve fel bennünket a civilizált népek előtt, aki között a fegyelem csak dráki szigorral tartható fent.

A katonai öngyilkosságok.

Általános felháborodást és megdöbbenést keltettek azon adatok, melyekben a hadseregnél előfordult tömeges öngyilkosságok okait keresi s találja meg.

Az ilyen vadállati brutalitásoknak nem szolgáltathatja ki a nemzet ifjúságát; a törvényjavaslatot nem szavazza meg.

A baloldal zajos éljenzéssel fogadta Ugron beszédét s a jobboldal — mint mindig — most is mosolygott, pedig Ugron Gábor szótárának legkiméletlenebb szavait szedte elő, amidőn őket aposztrofálta.

Nagyvárad város közügyei.

Nagyvárad város közigazgatási bizottságának ülése.

— Saját tudósítónktól. —

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap tartotta rendes havi ülését a városházán. *Beöthy* László főispán és *Sal* Ferencz polgármester távolléte miatt *Rácz* Mihály főjegyző vezette a tanácskozást.

Jelenvoltak: *Hoványi Géza*, *Rádl Ödön*, *Sipos Orbán*, dr. *Grám Károly*, *Komlóssy József*, *Mezey Mihály*, *Dus László*, *Gyurkovits Kornél*, dr. *Balyovszky József*, *Papp Miklós*, *Huzella Gyula*, dr. *Berkovits Ferencz*, *Mihelyi Adolf*.

A megnyitás után felolvasták a polgármester jelentését a közigazgatás november havi állapotáról. A közegészségügyre vonatkozó adatokat már tegnapelőtt közöltük.

A jelentés többi részéből a következőket közöljük:

A *közbiztonsági állapotokat feltüntető adatok*: A feljelentett bűncselekmények száma 31. Ezek közül: 1 emberölés, 1 halált okozó súlyos testi sértés, 1 pénzhamisítás, 16 lopás, 2 hatóság elleni erőszak, 4 sikkasztás, 2 csalás, 1 magzatelhajtás, 3 könnyű testisértés. Az elől említett 3 bűncselekmény tettesei kézrekerültek s a kir. ügyészségnek átadottak. A lopási esetek csekélyebb jelentőségűek s elkövetőik nagyobb részben kinyomoztattak.

Letartóztatva volt összesen 52 egyén, ezek közül az illetékes bírósághoz átkisérletett 14, eltolonczoltatott 38.

Kihágási jelentés tétel 63 esetben.

A lefolyt hónapban 2 öngyilkosság és a »László« malom munkásai körében magasabb munkabér kérészakolása czéljából munkabeszüntetés, ugynevezett »sztrájkolás« történt, azonban a rendőrség gyors közbelépése folytán a rend helyreállott s a munkások már másnap munkába léptek.

Adóügy.

A közadók november havi bevételi eredménye — bár 3662 frt 15 krral kevesebb kincstári adó folyt be, mint a mult év hason időszakában — a mai súlyos gazdasági viszonyokhoz mérten elég kedvezőnek mondható. Befolyt pedig:

kincstári adóban . . .	43863 frt. 30 kr.
késedelmi kamatban . . .	621 „ 08 „
bélyeg- és jogilletékben . . .	3796 „ 04 „
hadmentességi díjakban . . .	895 „ 53 „
iparkamarai díjakban . . .	191 „ 95 „

mely összegek a királyi adóhivatalba szállítottak át.

Törvényhatósági utadóban 2285 frt 22 kr. folyt be.

Iparügy.

A városi kapitányi hivatal mint elsőfoku iparhatóság november hó folyamán összesen 26 iparigazolványt adott ki; megszűnt 21 iparüzlet.

Az ügyszorgalom elég kedvező adatokat mutat a hivatalok tevékenységéről.

Ügy polgármesteri jelentést, mint a szakelőadók jelentését tudomásul vették.

A pénzügyigazgató jelentése érdekesebb adatokat tartalmaz. Az adók befizetése kevesebb volt, mint a mult év hason időszakában. 12000 frt behajthatlan adót leirtak. A három évi általános adó kivetések megkezdettek; az összeírásokat állami közegek ellenőrzik. A pénzügyigazgató megvizsgálta a városi adóhivatalt és a kezelést kielégítőnek találta. Itt ott talált némi hiányt, de ez a személyzet csekély számából folyik. A jelentést tudomásul vették.

Sipos Orbán kir. tanfelügyelő jelenti, hogy a kultuszminiszter leiratban hívta fel, hogy a közigazgatási bizottság szervezése óta a bizott-

ság által megintett iskolák jegyzékét küldje fel. Mivel Nagyváradon ilyen iskola nincs, nemleges jelentést tesznek a miniszternek.

Mezey Mihály kiküldött választási elnök jelentette, hogy az iskolaszék a községi iskoláknál megüresedett tanító állásokra *Mártonffy Zoltán* belényesi és *Vadai József* békési tanítókat választotta meg. A közigazgatási bizottság a választást megerősítette.

Még néhány adóügyet intéztek el s ezzel az ülés véget ért.

NAPTÁR.

— Deczember 6. —

Péntek. Róm. kath. Miklós pk. Prot. Miklós. Gör. kel. Kelemen pp. I. z. 19.

Nap két 7 óra 15 p., nyug. 3 óra 55 p. Hold kelet 8 óra 14 p., nyug. 10 óra 59 p.

- Decz. 8.** A Rabsegélyző egyesület választmányi ülése d. e. fél 11 órakor.
 „ 8. A kamara külltagjainak választása.
 „ 12. Jogász piknik.
 „ 15. A berettyó-ujfalui izr. nőegylet bálja.
 „ 15. A Szigligeti társaság matinéja.
 „ 15. A 48-as népkör felolvasó-estélye.
 „ 18. A vármegyei rendes évnegyedes gyűlése déli előtt 9 órakor.
 „ 29. A biharmegyei és nagyváradai nőegylet sorsjegyhuzása.
 „ 30. A vármegye tisztújító közgyűlése.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üztetelben kaphatók:

- Kiss Dávid** kereskedése Fő-utca,
Sonneuwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishíd-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piac,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca,
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca,
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok padlata Nagypiac.
 M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
 Ugyanezen helyeken előfizetése is elfogadtnak.

* **A pápa az örményeknek.** A Vatikán lapja jelenti, hogy a pápa, mihelyt az örmények ellen elkövetett erőszakoskodásokról és fosztogatásokról értesült, ötvenezer frankot küldött Azarian patriarkának az áldozatok családjai számára.

* **Uj járásorvos.** *Beöthy* László főispán dr. *Horváth* Gyula orvost a szalárdi járásba járásorvossá nevezte ki.

* **Mikulás napja.** A modern élet szivet-lelketölő levegőjében, csillogó, hamis bábu között olyan kedves alak a naivság öreg *Mikulása* meg a *Krampusz*. Messze, évezredekken túl az ősgermán mondák misztikus homályába vész el az ő multjuk. Jelenük még van, s lesz tlaán, bár mindig szűkebb körben, sokáig. Régi multjuk emléke a pogány népek hitéhez fűződik, jelen alakjukat a kereszténység adta és tartotta fön a gyermekek számára. A jó gyermekek számára az öreg *Mikulást*, a ki a püspöksüveggel a fején, nagy bündében, rengeteg csizmával sok helyre benyitott az este, rég óhajtott játékszereket, kedves csecsebecsét hozva a bámuló apróságnak, kik reggel még topánkáikat ajándékkal telve találták. Szolgája is van *Mikulásnak*, a rettegett *Krampusz*. *Krampusz* a rosz, imádkozni és tanulni nem akaró gyermekeket előkapja, megköti lánczával és nyírfavesszejével megveri. Szörnyű haragja csak akkor csillapul, ha a rosz gyermek imádkozni kezd. Milyen eredeti ez a két alak, milyen kedves ez a szokás . . . Olyan jól esik vele foglalkozni.

* **A királyné a pápánál.** Mint Rómából jelentik, öszentsége a pápa külön kihallgatáson fogadta Erzsébet királynét és nővérét, *Trand* grófnőt. A királyné a pápa egészségi állapota után tudakozódott.

* **A nyelvmester-király.** A kolozsvári királynapokból maradt meg ez a jellemző anekdota. Az egyik udvari ebéden *Bánffy* báró miniszterelnök a király mellett ült s minden módon iparkodott az uralkodót mulattatni. A király egy darabig mosolygva hallgatta a miniszterelnök tört németiségét, aztán megszólalt:

— Tudja mit, kedves *Bánffy* beszéljen ön csak magyarul, majd én felelek németül.

Bánffy, akinek homlokán a nagy igyekezet kövér verejtékespeken ült ki, mentegődött:

Köszönöm a kegyet, felséges uram, de méltóztassék megengedni, hogy németül beszéljek. Ugyis kevés benne a gyakorlatom.

A király odafordult a mellette ülő szárnysegédhez:

— Azt tudtam eddig is, hogy Magyarország királya és Ausztria császára vagyok, de azt nem tudtam, hogy a miniszterelnököm nyelvmestere is vagyok.

*** Selyemtermelés Nagyváradon.** Ha siker kíséri azt az üdvös munkálkodást, amelyet Rátkay József a selyemtermelés nálunk való meghonosítása körül kifejt, igen kevés munkával, kis buzgalommal a város és környékének szegényebb népe szép keresetforrást nyer. Az eszme már annyira haladt a megvalósítás felé, hogy a közel jövőben már egy jövedelmes gazdasági ággal szaporodik közgazdaságunk. Akik hajlandók a selyembogár tenyésztésre, jelentkezzenek Rátkay Józsefnél s egyúttal jelentsek be azt is, hogy hány darab és milyen törzs-átmérőjű eperfajok van. Arról biztosította az országos selyemtenyésztési felügyelő Rátkayt, hogy Nagyváradon okvetlen lesz selyembeváltó hivatal. Továbbá egy szakértő munkásnőt küldenek le, aki a tenyésztési akarókat ingyen benantja az egész kezelésbe. Ez a nő hoz megvizsgált, betegség nélküli petét s azt ingyen osztja szét a tenyésztők közt. A minden szép és hasznos dolognak lelkes pártolója: *Hoványi Géza* közbenjárására a Nagyvárad Takarékpénztár azt a bódét, melyben az építés alatt a Müller cukrászdája volt a kis-piaczon, átengedte a selyemtenyésztés céljaira. Az elég alkalmas alkotmányt a Városliget Döry-szigetén állítják fel. Itt lesz ugyanis a selyemtenyésztés központja.

*** A vidéki hírlapírók Budapesten.** A vidéki sajtó képviselői tudvalevőleg e hónap 8-án vasárnap tekintik meg a kiállítás épitkezéseit s ez alkalommal tartják meg kongresszusukat egy országos hírlapíró-szövetség tárgyában. Budapesten időzésük programja ez: Szombaton ismerkedő este és vacsora az Otthon-ban. Vacsora étlap szerint. Vasárnap reggel 8 órakor gyülekezés a New-York kávéházban s onnan 9 órakor indulás a kiállítási területére. A kiállítás igazgatósága fogadja a vendégeket s kalauzolások mellett tekintik meg a kiállítás munkálatait. Déli 12 órakor ebéd a debreczeni csárdában, a hol a vidékiek a kiállítási igazgatóság vendégei. Délután 2 órakor, esetleg 3-kor kezdődik az Otthonban a hírlapírói értekezlet, melynek tárgysorozatát az e célból kiküldött vidéki bizottság fogja előterjeszteni. Este 8 órakor vacsora az Otthon-ban.

*** Deczemberi ibolya.** Van Nagyváradnak egy igazán szép, kedves utcája: a Kőfaragó-utca. Nemesak azért szép, mert sugár, nemesak azért kedves, mert véges-végig árnyékos fák szegélyezik, hanem különösen azért, mert ebben az utcában lakik a váradai lányok szépének, javának nagy része. Tudom, nem haragszanak a többiek, ha azt mondom, hogy közülök a legszebbnek, legjobbnak nagy öröme volt tegnap reggel. Bánatosan ment ki kertjébe, hogy megnézzze, milyen pusztitást vitt végbe a komor tél kedves virágain, mikor angyal szelid arca egyszerre vidám lett, jóságos szemeiből az ártatlan boldogság sugárzott, piczi ajkán akaratlanul kiltört az öröm kiálltás: »Ibolya...!?!...« Kis kertjében kedves virága, egy *ibolya tö diszelgett* egész tavaszi pompájában.

*** Bimbó-hullás.** Részvétel értesülünk a gyászestéről, mely Beniczky Sándor nyug. honvédszázados és családját érte. Egyetlen örömük, picziny fiuk elhunytával. Czibenszky Vazul brátkai körjegyző unokáját gyászolja az elhunyt kedves gyermekben. A gyászjelent és a következő: Beniczky Sándor ny. m. kir. honvédszázados és neje Czibenszky Laura, mint szülők; özv. Beniczky Elekné, mint nagyanya, Czibenszky Vazul, mint nagyapa, az összes rokonok nevében is megtört szívvel tudatják forrón szeretett, felejthetlen drága fiok, illetve unokájok *ifj. Beniczky Sándorkának*, folyó év deczember hó 4-én délután fél 2 órakor, élte

8-ik havában, rövid szenvedés után történt csendes elhunytát. A boldogult drága halott hült tetemei e hó 6-án délután 3 órakor fognak Brátkán a gör. kath. egyház szertartása szerint örök nyugalomra helyezettetni. Brátka, 1895. deczember hó 5-én. Áldott legyen emléked, aludd örök álmodat — melylyel annyi bánatot hagytál nekünk örökül — csendesen és békében!

*** Rendelet a házigazdáknak.** A téli idő beálltával ifj. *Rimler* Károly főkapitány már intézkedett, hogy évenként szokásos rendelete a járdák gondozására nézve kibocsájtassék. Szigoruan felhívja a háztulajdonosokat, miszerint házuk előtt a havat és jeget eltakarításuk. Igen kívánatos, hogy a hatóság jóakaratu intézkedése ne legyen csak írott betű a háztulajdonosok indolenciája miatt, mert minden évben sok szerencsétlenséget okoznak a jéggel borított járdák.

*** Az újvárosi fatelepek bérbeadása.** Nagyvárad város árverelő küldöttsége *Rácz Mihály* polgármesterhelyettes elnöklete alatt az újvárosi füzesi fatelepek bérbeadása tárgyában árverezést tartott. A bizottság tagjai: *Ragány János* főszámvevő, *Hegedűs Géza* főpénztárnok és *Szűts Dezső* jegyző voltak. A 6. számú elárúsító telepre *Feuer* és társ *czég* 275 frttal, a 7-re *Pankolits Károly* 280 frttal, a 8-ra *Tóth Jenő* és társa 150 frttal, a 12. sz. elárúsító telepre *Tóth Jenő* és tsa 115 frttal, a 13-ra *Stern Márton* 130 és a 14-re *Rotschild Ignácz* 61 frttal tették a legkedvezőbb ajánlatot. A tanács a közgyűlésnek ezek ajánlatait ajánlja elfogadásra, ha csak a régi bérlők nem adják meg az ajánlott bérösszegeket. Ezzel az újvárosi fatelepek 12 évre ismét biztosítva vannak.

*** Kinek a bölcsessége?** Pár év előtt a hatóság, bizonyosan szakértői bölcsesség alapján eltöltötte az összegyülemlét hónap a Körösmederbe hordását, nehogy áradás esetén a víztömeg gyors lefolyását akadályozza. Azóta a Körösmedre csak abban az állapotban van, azonban úgy látszik, a szakértői bölcsesség haladt vagy előre, vagy úgy mint a rák, szóval megváltozott. Ezt eklatánsul bizonyítja az az intézkedés; hogy az új realiskola épülete mellett az alapból kiásott földet, építési törmelék száz meg száz szekér-számra hordják a Körösmedrébe. Talán csak nem akarják megállítani a Köröst. Vagy nincs Nagyváradnak főmérnöke?

*** Extanár és exminiszter.** Tanári kézből kapja a »B. H.« a következő sorokat: »Teljes egy esztendeje már, hogy a Wekerle-kormány megbukott, s vele együtt megbukott Eötvös Loránd báró, vallás- és közoktatásügyi miniszter is. Társai közül éppen az, a kinek legkevésbé esett nehezére otthagyni a bársonyszéket, melybe nem is nagy kedvvel ült, s a ki boldog volt, hogy visszatérhet a katedrára, arra a helyre, a hol az ő nagy szorgalma és tudományossága zavartalanul érvényesülhetett. Mi, magyar tanárok lelkes örömmel vártuk, hogy mikor fogja elkezdni előadásait. Januárban megtudtuk, hogy Eötvös báró beadta kérvényét az egyetemi tanácshoz újra való kinevezése iránt, s az egyetemi tanács a kérvényt — természetesen pártolólá — fölterjesztette a kultuszminiszterhez. Azóta tizenegy hónap mult el, s a dolog most is ennyiben van. Azt beszélük, hogy még a királyhoz sem terjesztették fel a kinevezést. Az egyetem bölcséleti fakultásán a fizikának egyetemeneg — helyettes tanára van. Eötvös Loránd báró pedig országgyűlési képviselő, extanár és exminiszter, a mi szép három czim, de sem Eötvös ambícióját nem elégíti ki, sem az országnak nem válik hasznára. Csak nem az Eötvös kerületét félti a kormány, a melynek képviselőségéről le kellene mondania?«

*** Dankó Pista hangversenye.** A legelső magyar népdalköltő és nóta szerző: Dankó Pista megérkezett daltársulatával Nagyváradra, s bemutatja azokat az édes bus magyar nótákat, a melyek az ő nótafáján teremtek s melyek már annyi előismerést, dicsőséget szereztek neki. Tár-

sulatának tagjai: Hajnal Erzsike soprán énekesnő, Érczkövy Károly tenor-bariton. Várhidi Irén soprán, Gönczy Gyula basso énekes, E. Lányi Szidi mezzosoprán, Csorba János bariton, Veres Lajos tenor, Leeb Vilmos zongora művész. Ezekon kívül Dankó Pista hegedű szólókat játszik. Ma, pénteken este 8 órakor a Sas étteremben, holnap szombaton pedig felterítés mellett a Sas nagytermében hangversenyez. Mindkét nap egyforma, gazdag műsorral. Ez alkalommal legújabb szerzeményét »Nem járok én soha úri ruhába« is bemutatják. A dal szövegét is Dankó írta. Mind két estén valószínűleg a megérdemelt nagy közönség fogja hallgatni a szép Dankó nótákat.

*** Kerekék alá került gyermek.** Izgalmas jelenet szemtanúi voltak tegnap a Főutcán járókelők. Egy Klár József nevű 17 éves tanuló akart át menni a szekéruon s mikor az ut közepén volt, egy gyorsan haladó kocsit elütötte. A gyermek a kerekék alá került, de a lovak patái szerencsére nem érintették. Az arra menők emelték fel a szegény tanulót, ki csakhamar magához jött az ijedségtől. Csak könnyebb sérüléseket szenvedett. A kocsi pedig gyors vágatással elmenekült.

*** A gyógyserumoltásokkal való szakszerű kísérleteket** dr. Torday Ferencz a magyar vöröskereszt egylet kiküldetése folytán jelenleg Békés-megyében folytatja. Diphtheria esetek a kiküldetés első hetében előfordultak: Gyulán, Szeghalmon, Körös-Ladányon, Gyomán, Endrődön és Dobozon. A kiküldött orvos e helyeken nemesak gyógy-, hanem védoltásokat is eszközölt, de kizárólag a magyar állami intézet által termelt serumot használt. Egy esetben intubatio vált szükségessé. A gyógyeredmény csak későbbben lesz megállapítható.

*** A rabbik és a magyar nyelv.** A kultuszminiszter kimutatása szerint egész Magyarország területén az 531 izr. anyakönyvi kerületben 97 rabbi nem tudott magyarul, a mi 18.3 százaléknak felel meg.

Hivatalos közlemények.

Nagyvárad város rendőr kapit. hivatalától.
15923—95

Hirdetmény

A kereskedők és iparosoknak az 1896-ik esztendőre iparhatósági megbizottak választásához szükséges névjegyzékei kiigazítván és egybeállítván, ezen névjegyzékek az érdekeltek által betekintés céljából a rendőr-kapitányi hivatal iparügysztyáljánál (7 sz. szobájában) a folyó deczember hónap 12-ik napjáig közszemlélre kitéve lesznek.

A netáni felszólalások folyó hó 14-ik napjáig adhatók be a rendőr kapitányi hivatal, mint iparhatósághoz.

Nagyvárad, 1895 deczember hó 2.

Ifj. Rimler,
rendőr kapitány.

Ezredéves kiállítás.

Királyi sátor.

A kiállítás ünnepélyes megnyitása a kiállítási korzó közepére van tervezve, a korzó kis zenepavillonjaerre a célra diszes királyi sátorra lesz átalakítva. A kiállítási igazgatóság több elsőrendű építész kért föl, napokban, hogy a ritka alkalomhoz méltó királyi sátor terveit készítsék el.

A vasuti konferenzia elhalasztása.

Folyó évi deczember hó 5-ére volt összehívva az összes kontinentális vasutak konferenzija a millenniumi ünnepek látogatottságának emelése érdekében. Mivel azonban a legközelebbi napokban a németországi vasutagazgatóságoknak egészen más természetű országos nagygyűlések van, s így a budapesti konferenzian nem vehettek volna részt, a későbbben összehívott budapesti tanácskozást e hónap 18-ára halasztották el. Az elhalasztásról az érdekelteket természetesen táviratilag értesítettek.

A hazai felső oktatásügy a kiállításon.

A közoktatásügyi miniszter elhatározta, hogy a hazai felső oktatásügy a kiállításon kellően bemutattassék. Ezen célból egy ismertető munka fog kiadni s a kiállítás megfelelő osztályában kiállíttatni. Erre vonatkozólag a miniszter a napokban küldte szét megbízásait és utasításait. Előrebocsátja, hogy a siker biztosítása végett, a legkiválóbb szakemberek közreműködését kívánta megnyerni. S azután körülírja, hogy a megírandó részek, legfőképen az illető intézetek, valamint az egyes oktatási ágak 1867. ótái fejlődésének történeti áttekintését, nemkülönben ezeknek jelen állapotát tüntessék föl. A megbízottak felkértek, hogy elkészítendő dolgozatokat, jövő évi január hó 15-éig, a felső oktatási alcsoporthoz beküldjék, mely a végleges összeállítást s illetőleg az egész munka szerkesztését fogja eszközölni.

(Megjegyezzük, hogy a kir. jogakadémiákra (Nagyvárad, Pozsony, Kassa) és a kath. joggyeumokra (Eger, Pécs) vonatkozó részek megírásával, a közoktatásügyi miniszter dr. *Bozóky* Alajos kir. tanácsos, nagyváradai jogakadémiai igazgatót bízta meg.)

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895. október 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-18, 7-08, 1-48, 7-15, 8-42.	Budapest felé 2-14, 8-38, 11-37, 11-10, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-80, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskó-Belényesről 11-05, 8-09.	Belényes-Vaskó felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Ermihályfalváról 8-10, 9-14.	Ermihályfalva felé 6-45, 4-31.

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

EGYLET.

Meghívás.

A „*Rabsegélyző-egylet*» választmányi tagjait tisztelettel kérem, hogy vasárnap, december 8-án d. e. fél 11 órakor a fogházépületben választmányi ülésre megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1895. november 21.

Gyöngyössy Lajos,
alelnök.

Népnevelési egylet választmányi gyűlése.

A biharmegyei népnevelési egyesület választmánya tegnap délután 5 órakor a tanszermuzeum helyiségében *Sipos Orbán* alelnök vezetésével ülést tartott.

Jelenvoltak: Auspitz Adolf, Gabel Jakab, Heringh Sándor, Kiss Elek, Nyíry György, Réz Mihály, Stark Gyula, Szemes Imre, Tóth Mihály pénztárnok és Winkler Lajos titkár.

Elnök üdvözölve a választmányt, azzal igazolja a két gyűlés elnapolását, hogy az egyesülethez nagyon sok segélyezési kérvény érkezett, melyeket pártolólággal elintézni csak most lehet. A segélyezés különben még nem késő, mert az iskolák nagy része járványos betegség és egyéb ok miatt csak nem régen nyílt meg. Jelenti azután, hogy az iskolalátogatás a jelen tanévben sokkal erőteljesebben indult meg, mint bármikor, úgy, hogy nemcsak a tanítók szaporításáról, de a tantermek nagyobbításáról is kell gondoskodni. Örömmel hozza a választmány tudomására azon elismerést és méltánylást, melyet az egyesület működése a miniszterium részéről nyert.

Elnök jelentése után a titkár olvasta fel előterjesztését, melynek alapján választmány a következő segélyezéseket határozta el: Tanszerreket adnak: a sarkad-keresztúri iskolának (27 forint értékben), méráki gör. kel. iskolának (23 forint 84 kr. értékben), kis-kéri gör. kel. iskolának (16 forint értékben), gyegyeséni gör. kel. iskolának (27 forint 50 kr. értékben), Turkeve

község két iskolájának (30 forint értékben), váncsodi ev. ref. iskolának (23 forint értékben), szászfalui gör. kel. iskolának (17 forint értékben), tinódi gör. kel. iskolának (24 forint értékben), király-községi gör. kel. iskolának (24 forint értékben), szombatsági gör. kel. iskolának (17 forint 50 krajczár értékben), rózsafalvai gör. kel. iskolának (25 forint értékben), micskei ev. ref. iskolának (24 forint értékben). Küldenek azonkívül a fenesi ev. ref. iskolának egy hegedűt, továbbá a kis-házai ev. ref. tanítót 20 forinttal, a pósalakai tanító *Boros Károly* özvegyét pedig 30 forinttal segélyezik.

Elnök előterjesztésére elhatározzák még, hogy az E. M. K. E-hez átiratot intéznek, melyben tudatják, hogy a kiállítás alkalmával tartandó országos népnevelésügyi értekezleten megvitandó kérdést az egyesület nem terjeszt elő, hanem azért képviseltetni fogja magát, titkár indítványára pedig abban állapotok meg, hogy az aradi országos népnevelési gyűlésre kiküldötték jelentését a népnevelési közlönyben ki nyomtatják. Gyűlés azon határozattal ért véget, hogy megkeresik a városi tanácsot, festetné ki az egyesület ujhelyiségének, termét.

IRODALOM.

Pályázat.

A *Szent István-társulat Tud. és Irod. osztálya* elhatározta, hogy a magyar művelt nagyközönség részére egyetemes egyháztörténetet irat olyképen, hogy a mű vonzó szemléltető előadásban egyes kimagasló személyekhez, intézményekhez vagy eseményekhez kötötte tárgyalja az anyagot.

Felhívtnak azok, akik a pályázatban részt venni óhajtanak, hogy a mű megírására vonatkozó tervezeteket, valamint a megírandó műből egy részletet (és pedig: Nagy-Konstantin kora, vagy VII. Gergely vagy a reformáció kora) 1896. évi szeptember hó 30-ig a Szent István-társulat titkári hivatalánál nyújtsák be.

A legjobbnak ítélte tervezet és kidolgozott részlet pályadíja 200 korona, azonkívül a pályanyertes a mű megírásával megbizatik azon feltétel mellett, hogy a művet sajtókészen 1897. december hó 31-ig benyújtsa.

A mű tiszteletdíja nyomtatott ivenként 30 forintban állapítatik meg.

A pályázatra bocsájtott tervezeteket idegen kézzel írva s jelíggel levéllel ellátva kell benyújtani.

Az igazgató-választmány 1895. évi nov. 28-iki üléséből.

A *Szent István-társulat*
elnöksége.

— »*Korrajzok*» Kortörténeti könyvtár. Szerkeszti: *Kőrösi László*. Megjelenik havonként két szám. Előfizetés egész évre 5 frt. — Az eddig kiadott füzetek tartalma: XIII. Leo (1.) Ferenc József (2.) Kossuth Lajos (3-4.) Jókai Mór (5-7.) Vaszary Kolozs (8-11.) Vadnay Károly (12-14.) Beöthy Zsolt (15-17.) — A legújabb füzetek (18-19.) a jeles költő és színművész *E. Kovács Gyula* élettrajzát adják. Elöl a nevezetnek arcképe díszlik s mindjárt e mellett közölve van egy szép költeményének »Kétszer is virít az akácza virága« autográfikus szövege. S azután behatóan tárgyalja a költő színész »ifjúsága« »meg hasonlása« »Költészete« »művészete« »hazafisága« címek alatt a nevezetnek életeseményeit, s minden irányban jellemzését. — A kitűnő vállalatot igaz elismeréssel ajánljuk a t. cz. olvasó közönségnek.

— »*Művészeti Lapok*» A folyó évi december hó 1-én megjelent 14-ik számnak tartalma: *Munkácsy hazajöveteléről*. (Arczképpel.) Irta: *Kossuth Ferencz*. — *Zene*: Hangversenyek. Fenyasság. Irta: Székely Ilona. Toldy szerelméről. Irta: Kereszty István. *Képzőművészet*: Téli tárlatunk. *Művészeti Krónika*: Különlélek. *Színművészet*: M. kir. operaház. Irta: Molnár

Géza. Nemzeti színház. Irta: Hevesi Sándor. Népszínház. Irta: Őszi Kornél. Várszínház. Vidéki színházak. Külföldi színházak. Sáríka. (Arczképpel.) Irta: D'Artagnan. *Bohém-Világ*. Vegyesek. *Szalón*: Régmúlt időkből. Irta: Prielle Kornélia. *Zenemelléklet*: Éji zene. Lányi Ernőtől.

— »*Armenia*» Magyar-örmény havi szemle. Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos: *Szongott Kristóf*. — Megjelent (Szamosújvárott *Todorán Endre* »*Aurora*« könyvnyomdájában) az 1895-iki (kilenczedik évfolyam) 12-ik (decemberi) füzet, a következő érdekes tartalommal: Izmirlián Máté patriarkha (arczképpel), *Cselingárián* Jakabtól. Szent fogadás (M. A. M. költeménye), *Simay* Gergelytől. Kis-Örményország II. dr. *Molnár* Antaltól. Enyelgés (költemény), *Sallak* Rózáttól. A magyar örmények ethnografiai hanyatlásának okairól és azok orvoslásáról III. *Merza* Gyulától. A magyar-örmény nemes családok czimerlevelei XXIII. közléstesi dr. *Temesváry* János. A gyergyó-szent-miklósi daleylet. — a. — Kisebb közlemények. Mi újság az örmény világban? Hazai krónika. Szamosújvári híradó. — A fenn czimzett lap a jövő füzettel a *tizedik* évfolyamba lép. Ezután is az eddig ismert irányban fog haladni. A lap havonként (illusztrálva) legalább két ivnyi terjedelemben jelenik meg. Előfizetési árak: egész évre 4 frt, félévre 2 frt. — Legmelegebben ajánljuk az érdeklődők figyelmébe.

REGENY-CSARNOK.

Párbajhős.

Regény.

— Irta: *Rostkovicz Arthur*. — 26

(Folytatás.)

— Te segitenél rajtam? Te képes volnál engemet megmenteni a haláltól, a gyaláztattól? Oh! légy áldott azért a szóért! — mondta könnyezve, s megcsókolta nővére kezét, ki annyira el volt érzékenyülve, hogy alig tudta visszafojtani előtörő könnyeit.

— Isten áldjon meg húgom, ezért a szóért, mellyel visszaadtál az életnek! . . .

— Mennyi a hiányzó összeg?

— Sok nagyon sok.

— De mondd hát!

— Tizen három ezer forint.

— Szent Isten! . . . ez valóban sok. De hát hova költötted azt a pénzt?

— Oh! drága tetstvérem, ha te ismernéd a körülményeket, melyek közrejátszottak? . . . Elmodom úgy, a hogy volt! . . . Mikor megnősültem, már akkor is volt egy csomó adósságom, még jogász koromból. A házaselet, nőm, megjavítottak, s azon voltam, hogy mentől hamarabb megszabadulhassak, az adósságoktól; de szerencsétlen végzetem másként határozott. Nőm gyermekágyas lett, s született gyermekem is oly gyöngye volt, hogy úgyszólván mesterségesen tartottuk életben. Később nőm is veszedélyes betegségbe esett. Egyik orvostól a másikhoz futottam, míg egy híres tanár vállalkozott arra, hogy nőmön a szükségessé vált műtétet végrehajtsa. En, hogy a szükséges, nagy összegeket elő teremthessem, váltó kölcsönhöz fordultam. Találtam is lelketlen embereket, kik megadták a szükséges pénzt, de mily áron? Készíráz forintot adtak ötszáz forintos váltóra! De mit törődtem én azzal, hiszen családomat örületen szerettem. Így ment ez hónapokig; a váltók lejártak, s én a hivatalos pénzeket használtam arra, hogy a pióczákat kifizethessem. Mikor sikkasztottam nem gondoltam másra csak arra, hogy nőm és gyermekem meglegyenek mentve, ami sikerült is. De milyen áron? Az én becsületelem árán! Oh! húgom, te sokat szenvedtél, te tudod méltányolni az én sorsomat!

— Szerencsétlen! — zokogta a jószívű nővér — mily helyre hozhatatlan lépést követtél el könnyelműséggel. Miért nem fordultál hozzám azonnal, úgy nem lett volna ennyi kellemtelenséged!

— Nem mertem; nem tudtam hogy te segíthetnél! Oh! de mondd valóban segíthetsz-e most rajtam, meg tudsz-e menteni a haláltól? . . .

— Mindent megteszek, a mit lehet. Talán a banktól felvehetem azt az összeget?

— S én törleszteni fogom, s áldani halálom órájáig a nemes szívű testvért! — mondta s zokogva borult nővére keblére.

XII

Morágyi grófnő nem tudta hova legyen bámulatában, mikor Tamás nem jött vissza a fővárosba, daczára, hogy azt megígérte, s hogy aztán együtt utaznak Ostendébe, tengeri fürdőre, hogy ott élvezzék háborítlanul szerelmük édes gyönyöreit.

Nem tudta a szenvedélyében elvakult asszony el képzelné, hogy diadal szekerehez láncczolt rabszolgája hol késhezik nap — nap után?

Talán csak nem lett hűtelen hozzá? Talán csak nem unta meg.

Oh! a ki az ő ajkáról szivta a mézet, a kit az ő lilium karjaival átkarolt, a ki megösmerte boudoirjának boldog titkait, az nem tudja őt feledni soha többé, s előbb-több visszatér hozzá, ha csak egy-két pásztoróra is, mégha annyira elvakult lett volna is, hogy megházasodott!

Néhány napig nagyon türelmetlen volt, szíve égett a vágytól őt láthatni, őt boldogítani, de a gonosz ember nem jött.

Egy hét után már boszankodott a fölött, hogy annyira vágyakozott utána. Esztelen boldognak nevezte magát, hogy nem vette észre azonnal az elhidegülést; hiszen az elutazás is csak ürügy volt arra, hogy tőle szabadulhasson.

Végre nagyon szellemesnek találta eddigi mellőzött unokaöcsének bókjait, sziporkázó élczeit; nagyon ideálisnak nézte költőies ábrázattát, s maga sem tudta, hogy miként történt, de nagyon jól töltötte vele az időt; utóljára egészen beleszeretett, mint ő hitte is.

Tamást hamar felejtette; de néha mégis gondolt reá, mikor egyedül volt.

— Visszatér hozzám, visszatér — mondotta ilyenkor magában.

Boldogan, önelégülten mosolygott, ha kedvencz eszméjére gondolt. Elképzelte, hogy mint fog ismét lábaihoz omolni, boldogtalan családi életéről beszélni, s ő mint fog vele kaczerkódni, játszani, s ha már nagyon elgyötörte, nagy kegyesen engedélyez neki is egy pásztorórácskát, mint a többinek szokta. Ilyen volt ez az asszony!

Abrándozásából az inas belépése rezzentette föl, ki jelenteni jött, hogy Horgasy báró óhajta tiszteletét tenni.

— Elfogadom. Bocsásd be! — mondta az inasnak. Eppen jókor jó Muki, — valószínűleg hűtlen tigrisvadászomról hoz újabb híreket.

Muki báró pocszakos alakja jelent meg az ajtóban.

Mélyen meghajtotta magát a grófnő előtt.

— Kezeit csókolom.

— Jó napot, kedves Muki. No, szép hogy egyszer maga is eljő, s nem szökött Kápolnay után!

— Ő, megszökött volna?

— Ugy van kedvesem, megszökött előlem.

— Ez már egészen más. Különbö a lapok is írták, hogy megrendült egészségét helyreállítandó, falusi birtokára utazott.

— Ez nem szép tőle, mert nekem megígérte, hogy azonnal visszatér a beszámolója után. No, de . . .

— De hagyjuk a régi emlékeket pihenni, másért jöttem. Egy szövetséges társat keresek ugyanis, s ezt önben találtam fel asszonyom.

— Bennem-e? S micsoda dologban lehetnek én szövetséges társa önnek?

— Azt is elmondom.

Közelebb huzta székét az övéhez.

— Ön szereti Kápolnayt, nemde?

— Mondjuk, hogy — igen; bár éppen úgy nem-et is mondhattam volna. De mit akar ezzel?

— Egy fölséges tervem van. Tamást meg kellene házasitanunk.

— De mi czéllból?

— Majd később megmondom . . . Egy olyan lányt kell számára kiszemelnünk, kivel nagyon boldogtalanunk érezné magát, s ha ez bekövetkezik, úgy könnyen visszavezethetnők az ön karjaiba.

— S ki lenne az áldozat?

— Az én sógornóm, a feleségem huga. Egyik kiállhatatlanabb, mint a másik.

— Ön nagyon őszinte!

— Hízlegek magamnak ezzel.

— De mi a czél?
— Már megmondtam. Visszavezetni őt az ön karjaiba.
— De csak van más czélja is?
— No, igen; megboszulni magamat egy harmadikon. (Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Országgyűlés.

(Folytatás.)

Bolgár Ferencz képviselő az iránt intéz kérdést a honvédelmi miniszterhez, hogy mi igaz azon hírekből, hogy a honvédség nem áll feladata magaslatán?

Őt percz szünet után Fejérváry Géza báró válaszolt az ellenzék támadásaira, zajos derűtséget kelte kritikán aluli rosz magyarságával.

A ház többsége a törvényjavaslatot általánosságban elfogadta.

A részletes tárgyalás során Ugron Gábor, Bolgár Ferencz és Fejérváry Géza honvédelmi miniszter szólaltak föl, mire a törvényjavaslat részleteiben is elfogadtattott.

Miután megállapították a holnapi ülés napirendjét, Szerb György bemutatta a véderőbizottság jelentéseit a honv. min. évi jelentéseire Lukács László pénzügyminiszter pedig beterveztette jelentéseit a némely államadósság bevéltásáról s a koronaérték behozatalára szükséges arany beszerzéséről szóló törvény végrehajtására vonatkozólag.

Ülés végén az interpellációkat tették meg. Makkfalvy Géza a magyarádi mentelepen uralkodó szembaj ügyében interpellált. Hock János a girálti képviselőválasztás előkészítésénél előforduló visszaélések s erőszakoskodások tárgyában interpellálta a belügyminisztert. Kérdi, hogy mi intézkedéseket hajlandó a belügyminiszter tenni, hogy Girálton ne ismétlődjen a nyitrai hírhedt választás?

Hock János interpellációja alatt a kormánypart provokáló magatartása többszöri zajos szcenát idézett elő.

Perezel belügyminiszter előzetesen azt válaszolja, hogy érdemlegesen akkor felel, ha a kért információ beérkezik.

Az ülés fél három órákor ért véget.

A stomfai választás.

Stomfa, december 5. (Saját tud. távirata.)

A szabadelvű párt hallatlan raffineriával dolgozik. Tegnap vagy husz embert szedtek össze deputációnak, hogy védelmet kérjenek a néppárt ellen. — mert a mint a felbérelt deputáció a választási elnöknek elmondá: a néppárt fel akarja gyujtani Stomfát. Ez a komédia csak arra való volt, hogy a közönség előtt igazolják azt, hogy a néppártot miért nem eresztik be Stomfára.

Budapest, decz. 5. (Saját tud. távirata.)

A kormányparti esti lapok rémhíreket közölnek Stomfáról, igazolni akarván az ottani erőszakoskodásokat. A képviselőház folyosóján izgatottan tárgyalták a stomfai eseményeket, a kormányt súlyosan kompromittálják. Egy képviselő megkérdezte br Bánffy Dezső miniszterelnöktől: Ilyen lesz minden választás? »Ilyen« volt a miniszterelnök válasza.

Érdekes stiklit csinált a kormánypart a szavazásnál.

Egy Vachó nevű Latkóczy-parti választót, ki Nachonak volt beirva, visszautasítottak; a kormánypart bizalmi férfai is hozzájárultak a visszautasításhoz. Suess Jakabot szintén visszautasítják, mert nem tudja a jelölt nevét és hosszas gondolkodás után Latkovitzot, Laczkót, majd Lazkoi-t mond, csak a Latkóczy névre nem tud rájönni.

A választó be volt tanítva, tegnap tartották meg vele a fő-próbát. Rendező Szolovszky.

Stomfa decz. 5. (saj. tud. táv.) Esős időben indult meg a választás. Szokásos kihirdetés után fél kilenczkor jelentette az elnök, hogy két ajánlat van. Bató János és társai jelölik Latkóczyt, dr. Kovács és társai Otócskát.

Bizalmas férfiak a kormánypart részéről Benes Márton, Molnár Béla, Feyá Dénes, Kubinyi Géza, a néppárt részéről Hoszányi Alajos esperes, dr. Kubina József, dr. Bocz és Dr. Derer. Sorsolás alapján a Latkóczy megkezdte a szavazást. Első szavazó Nagy Lajos.

Tíz órákor Latkóczyra 92, Otócskára semmi szavazat.

Egy káplánt, az elnök kiutasított.

11 órákor Latkóczyra 174, Otócskára 3 szavazott.

Fél 12 órákor Latkóczyra 195, Otócskára 31 szavazott.

12 órákor Latkóczyra 211, Otócskára 42 szavazott.

Stomfa, december 5. (Saj. tud. távirata.) D. u. 5 órákor Latkóczy 417, Otócska 112 szavazat.

Stóla és a kormány.

Budapest, decz. 5. (Saját tud. távirata.)

A kormány az összes egyházi főhatóságokhoz rendeletet intézett, melyben eltiltja a papokat attól, hogy a stólaikat előre szedjék be.

A földmívelési államtitkár.

Budapest, decz. 5. (Saját tud. távirata.)

A Hazánk értesítése szerint földmívelési államtitkárrá Hagara Viktor volt képviselő fog kineveztetni.

Családi dráma.

Budapest, decz. 5. (Saj. tud. táv.)

Pozsonyból távirják, hogy Dániel Lajosné szül. Pálffy, egy 25 éves, fiatal szép asszony tegnap este 6 órákor revolverrel agyonlőtte magát. Dániel Lajosné Bánffy Dezső miniszterelnöknek unokahuga és Dániel Ernő kereskedelmi miniszternek sógorasszonya volt. Három gyermeket hagyott hátra Varjason időző férjét távirati uton értesítették a megrendítő esetről.

Közgazdaság.

Gazdasági kaszinó.

A gazdák minden téren tökéletlen érdekképviselőtének egyik főoka a sűrű érintkezés hiánya, amelyet nem birnak pótolni még a gazdasági egyesületek ülései, összejövetelei sem.

Hiányzik az ösmertető kapocs, a tulajdonképeni alkalom, a mely a gazdákat fesztelen és gyakori érintkezésre összehozná. A hol a hivatalos működés megszorító korlátain kívül is eszméket cserélve és vetve fel, igen sok üdvös kezdeményezésnek születnék meg csirája.

Ez máskép, mint a gazdasági körök nagyobb központjaiban a »gazdasági kaszinó«-k nélkül el nem érhető.

Az első ily gazdasági kaszinó Pozsonyban alakult meg Rovara Frigyes, gróf Eszterházy-uradalmak jószágigazgatója kezdeményezésére.

Az alakuló közgyűlésen körülbelül 80-an vettek részt a megye minden részéből.

A szervező bizottság már eddig 180 tagot gyűjtött.

A megalakulás ki lett mondva s most csak a megye értelmes gazdaosztályától függ, hogy a kaszinó a tervezettnél is nagyobb mértékben fejthesse ki a működését.

A tagsági díj csekély, — a városi beltagnak 5 frt, vidéki kultagnak 2 frt évenként, — hogy annyit minden megerőltetés nélkül nemcsak a főur, földbirtokos és gazdatiszt, hanem a kisgazda, egy-egy falu, vagy város mint jogi személy is áldozhat.

Az alakuló gyűlésen mint korelnök Földes Gyula, a megyei gazd. egyesület titkára elnökölt.

A kaszinó ügye iránt megyszerte nagy az érdeklődés.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. december 4.

Budapest, december 3. I. Készárúüzlet. Buzát ma mérsékelten kínáltak, a vételkedv kedvező volt és nyugodt irányzat mellett 10.000 q. hazai buza kelt el, olcsóbb áron vásároltak.

Tiszavidéki 1600 q. 81-5 k. 7.15 frton.

Idegen búzákból ma nem volt forgalom.

Rozs irányzata csökkent, ára 6.25 frt.

Tengeri és árpa irányzata nyugodt és csekély forgalmu

Zab irányzata szilárd. Elkelt 100 q. 6.35 frton

II. Határidőüzlet. Amerikában a készletek apadóban vannak, a miért 1 centes árhanyatlást jelentett minek folytán nálunk is emelkedtek az árak néhány krral. Különösen szilárd volt a rozs, melynek ára vételek folytán 2-3 krral javultak.

Előfordult kötéseik: buza tavaszra 6.82-6.85 frt, rozs tavaszra 6.14-6.17 frt, tengeri 1896. máj.-júniusra 4.46-4.48 frton, zab tavaszra 6.5-6.8 frt, káposzta-repeze szeptemberre 10.75-10.80 forintot.

Zárlatkor maradtak: buza őszre 7.12-7.14 frt, buza tavaszra 6.84-6.85 frt, rozs őszre 5.33-5.35 frt, rozs tavaszra 6.16-6.17 frt, tengeri október-novemberre 6.60-6.75 frt, tengeri 1896. május-júniusra 4.46-4.47 frt, zab őszre 5.75-5.77 frt, zab tavaszra 6.05-6.06 frt, káposztarepeze szeptemberre 10.75-10.80 frt.

Sertés-üzlet.

Kőbánya, decz. 3. Készlet: 18.794 drb. Urasági öreg nehéz I. rendű: 56-57 kr.; közép: 54-57-

kr.; Fialat nehéz: 54-55 kr.; Fialat közép 54-55 kr.; Fialat könnyű 00-00 kr.; Szerbiai nehéz 53-54 kr.; közép 53-54 kr.; könnyű 00-00 kr.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsde 1895. december 5-én.

Magyar aranyjárdék 4%	120.75
Magyar koronajárdék	98.50
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	123.-
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	119.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.-
Italmérési jog megváltási kötvény	100.-
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.25
Magyar nyveremény sorsjegy-kölcsön	154.-
Tiszszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	141.-
Osztrák járadék papírban	100.-
Osztrák járadék ezüstben	100.-
Osztrák járadék aranyban	120.75
Osztrák korona járadék	100.-
1860. osztr. államsorsjegyek	148.-
Osztrák-magyar bankrészvény	1020.-
Magyar hitelbank részvény	440.-
Osztrák hitelintézet részvény	572.50
Osztrák-magyar államvasuti részvény	367.50
20 frankos arany (Napoleon d'or)	960.-
Német birodalmi márka	59.25
London vista	121.15
Paris vista	48.10
20 márkás arany	11.85

Pályázati hirdetmény.

Az előléptetés folytán üresedésbe jött pecze-szent-mártoni illetve pecze-szőllősi körorvosi állásra pályázatot hirdetek, s mivel az ezen egészségügyi körben fölépített járványok ezen állás sürgős betöltését igényli, a választásra határidőül

folyó évi december hó 15-ik napjának délelőtti 10 óráját

Peczeszőllős község házához kitűzöm s felhívom az ezen állásra pályázni óhajtó egyéneket, hogy az 1886. évi XXII. t.-cz. 32. §-a, az 1883. évi I. t.-cz. 9. §-a, illetve az 1876. évi XIV. t.-cz. 143. §-ában előirt értelemben felszerelt és kellően bélyegzett pályázati kérvényeiket hozzám

f. évi december hó 12-ig

okvetlenül adják be, mivel a később érkező pályázati kérvények figyelembe részesítettnek nem fognak.

Egyéb pályázati feltételek illetve a személyi járandóság s a köteleesség teljesítésre vonatkozó szabványok hivatali helyiségben megteudhatók.

Kelt Nagyváradon, 1895. decz. 2-án.

Kiss Elek,
főszolgabíró.

319 3-3

Cs. és kir. udvari tea-, rum- és cognac-kereskedés.

Cs. és kir. udvari tea-, rum- és cognac-kereskedés.

ALAPITTATOTT 1865.

Van szerencsének igen tisztelt vevőinket értesíteni, hogy Nagyváradon Kiss Dávid kereskedő urnál, Olasz, Fő-utca, a különleges-tőzsde melletti külön üzlethelyiségben dusan felszerelt tea-, rum- és cognac-raktárt létesítettünk s áruink kizárólagos elárúsításával tea, nevezett céget biztuk meg, miáltal a t. vevőközönségnek azon előnyt nyújthatjuk, hogy a legkínáltabb minőségű áruinkat eredeti árak mellett szolgálhatjuk.

Kérve, hogy a czégünk iránt eddig tanúsított bizalmat és jóindulatot ezentúl is fentartani méltóztassék, maradunk

kiváló tisztelettel

DIETRICH és FIA,

ezelőtt DIETRICH és GOTTSCHLIG cs. és kir. udvari szállítók.

299 9-10

Hivatkozással fenti közleményünkre, van szerencsém tudatni, hogy a tea-, rum- és cognac-üzletet tea-kenyér, chokoládé, déli gyümölcs és más nevezetes csemege árakkal bővíttem ki, melyek mint különlegességek a legfinomabb minőségűek.

Az üzlet vezetésével Diósy Ferencz urat biztam meg, ki az áruk beszerzésénél a legnagyobb szakértelemmel eljárva, a legnevezetesebb czégeknek tette bevásárlásait és ez által abban a kellemes helyzetbe vagyok, hogy áruimmal a legmagasabb igényeknek is megfelelhettek.

Kiváló tisztelettel

KISS DÁVID.

Cs. és kir. udvari tea-, rum- és cognac-kereskedés.

ALAPITTATOTT 1865.

Cs. és kir. udvari tea-, rum- és cognac-kereskedés.

Hires, valódi

Máriacelli gyomorcseppek.

Készíti BRADY KÁROLY, „Az őrangyalhoz“ czimzett gyógyszerárában
Kremsierben (Ausztria, Morvaország.)

Ezen kitűnő gyógyhatással bíró cseppek, melyek nevezetesen gyomor- és altesti bántalmak, gyomorgörcs és kolikánál évek hosszú során át használtattak úgy felnőtteknél mint gyermekeknél, s melyek étvágyhiánytól oly hathatósan bizonyultak, maradandó hírnevére tettek szert, sőt még híres orvosok érdekeit is előmozdították.

A legtöbb betegség rontott gyomor és étvágyhiányból keletkezik, mely betegségektől — különösen az alatt felsoroltaktól — a cseppek használata szerencsésen megóv, ha csak belőlük háromszor naponta csupán egy kávéskanállal veszünk.

A máriacelli gyomorcseppek hatása a következő esetekben túlhalad minden más szert, különösen étvágyhiány, rosszszagú lehelet, gyomorgyengeség, szelek, felbőfőzés, kolika, gyomorkatharus, gyomorégés, aránytalan nyálkakepződés, sárgaság, utalát és hányás, fájás, ha a gyomortól ered, gyomorgörcs, székszorulás, eldugulás, a gyomor túlterhelése ételek és italok által, majlép- és vesebetegségek (aranyér).

Ezen cseppek több mint 200 év óta azon tapasztalást nyújtottak, hogy a legtöbb gyomor és altesti bántalmakat gyógyítják, sőt még hosszú több mint 100 éves életkorra segítettek.

Ambrosius pater, a ferencziek klastromának egy apátja Syriában a Carmel-hegyen volt feltalálója, miért őt egész Syriában és Palestinában csodálták, ki ott segített, a hol már segítség lehetetlen volt. Ő maga használván ezen cseppeket, 107 évet élt atyja és anyja pedig 110 évet. Ezen szert halála után egy rokonnak örökölte, pater Servien konstantinápolyi pap, ki ezt mint titkos szert kevésnek nyújtotta s csak később szintén egy rokonuk, ki az orvosi pályán Rómába volt, ismét megalkotta régi megérdemelt hírnevét.

Pater Gregor, föltisztelendő apát az athosi kolostorban 98 évet élt és egy másik apát ugyanezen kolostorban 102 évet. A muranói invalidus szállodában 1838-ban meghalt egy 100 éves tiszt, Kováts János, ki tényleg hosszú életét ezen cseppeknek köszönhette. Erzsébet hercegnő Innsbruckban, kit a legtöbb orvos gyógyíthatatlannak mondott, ezen cseppek használata által még sok évet élt.

Ilyen tények mellett ezen cseppek eleinte csak kolostorokban, később kórházakban és Európa legtöbb városában mint megbecsülhetlen szer a legjobb sikereket mellett használtattak. Végül még megemlítendő, hogy ezen cseppek — melyek sok híres orvos által elismertettek — alkotórészei minden más orvosság vegyeit nem képezik, hanem különféle szerencsésen megválasztott délszaki növények preparált nedveit, melyeket évente a Libanon hegyén Kis-Ázsiában gyűjtenek és mindig friss állapotban Európába lesznek küldve.

A máriacelli cseppek gyöngyöden oldólag hatnak, igen kellemes keserű ízzel bírnak és reggel étgyomorra, továbbá ebéd előtt és este lefekvés előtt egy-egy kávéskanállal beveendő (gyermekeknek csak egy harmadrésznél kell adni) és friss vízzel vagy vízzel leoldottá. Bevetél után e cseppek az egész életrendszert élénkítik, erőt és bátorságot kölcsönöznek. Meg kell jegyezni, hogy e cseppek folytonos használata által a fennebb idézett betegségek bármelyike 2-4 hét alatt teljesen megszűnik. Magától értődik, hogy e mellett szigorú életrendet kell követni.

Óvás! Lelkiismeretlen hamisítók megkísérelték csekélyebb értékű praeparatúmatokat ugyanazon, vagy hasonló név alatt áruba bocsátani s azokat valódi Máriacelli gyomorcseppeként eladni. Mindenkit óva intünk ezen hamisítványok megvásárlásától, nehogy azok használata káros következményeket vonjon maga után.

A több mint 200 év óta ismert valódi Máriacelli gyomorcseppek a legnagyobb gyogyerővel bíró növényekből készülnék s valódiságuk jétélű vörös az idenyomtatott védjegy s aláírásal ellátott papírba van csomagolva és a minden üveghez mellékelt használati utasításon meg van jegyezve, hogy Gusek H. Kremsier-i nyomdájában készült.

Egy üveg ára 40 kr. — Kettős üveg ára 70 kr.

A hires, valódi Máriacelli gyomorcseppek a következő gyógytárakban kaphatók:

Magyarországban: Budapest, Török József király-utca, Petri Ottó, Székely A., Budai Emil, Városházter 9. Buttyán Tomcsányi L., Abony, Lukács Gy. Apatin, Rátay Th. Apáczta, Bonomy Antal, Arad, Ring Lajos, Kiss István, Schiffer A. Aranyos-Máróth, Bittó Károly, Aszód, Józsa A. Ba. a, Hollósy József, Nagy-Sándor, Bánfalva, Apró András, Baranya-József, Nagy-Kohut Sándor, Béla, Tunner János, Herettyó-Ujfalu, Tamási G. Bicske, Göllner Károly, B.-Csaba, Varság, B.-Gyarmat, Cserevnyák Gy., Kanitz Odén, B.-Mágocs, Szep Gézsa, B.-Szarvas, Bugyis A., Bonyhád, Kramlin József, Bazin, Meisl Fr. Czegléd, Bolus Ed., Zalai, Csáková (Temes), Toldy Sándor, Csené, Ruttner J. Csepreg, Kokas Mihály, Cs.-Somorja, Barta T. Debreczen, Gáti Nándor, Tóth Béla, Mihalovics István, Dr. Rotschnek Emil Tamásy Balás, Datta, Braumüller E. Diószegh, Vaday Ignác, Dobsina, Tíreher, Dollova, Kos József, Dorozsma, Karcsay Károly, Duna-Pataj, Modra Pál, Enying, Adler Emil, Eperjes, Makowiczky, Molitorisz István, Eger, Irgalmas barátok, Köllner L. Özege, Mészáros L. Erőműhelyfalva, Mátray István, Ersekújvár, Mészáros, Felka

Cornides K. Fekete Ardo, Szentpál Gézsa, Fiume, Mizzán A. Pécs, Irgalmas barátok, Zsigai László, ifj. Erreth János, Sipőcz István, Göbel Kálmán, Gödöllő, cs. és kir. udv. gyógyszerár, N.-Beeskerek, Kellner J. Mezőkovács D. Nagy-Kanizsa, Prager Béla, Belusz Lajos, Nagy-Kikinda, Neuhold Károly, Panajoth Sándor, Nagy-Leker, Bolyos Gyula, Nagyvárad, Ember E., Molnár Lajos, Nyíry György, Hering Sándor, Győrött, Mehlshmiedt J. Hadház, Farkas Odén, Hajós, Martinovich J. Hatzfeld, Holcz Mátyas, H. M.-Vásárhegy, Bereczk Péter, Kiss Gyula, Nemeth L. Hólics, Mülbauer R. J. Homona, Szekerák Ambrus, Hosszúfalva, Jekelius G. Hosszú-Pályi, Sarossy Imre, Huszt, Keresztes József, Igó, Gärtner Kálmán, Ipolyiságh, Berkó István, Jászberény, Merkl J. Kaba, Horváth Kálmán, Kalocsa, Horváth Károly, Káloz, Jeges Antal, Kápolna, Egerland K. Kápolnás-Nyék, Hankóczy E. Kaposvár, Czollner, Patakj Andor, Kapuvár, Vavreskay János, Karánszab, Müller J. Ristic, Kassa, Gállik Géza, Mészáros Gusztáv, Molnár Lipót, Wandraschek Károly, Kecskemét, Katona, Molnár, Farkas J. Bódogh F. Kékes, Scheint A. Késmárk, Genersich Károly.

301 4-35

Szent László-nyomda-részvénytársaság Nagyváradon.